

Vi

kvinnor

I DEMOKRATISKT VÄRLDSFÖRBUND

Nr **6**

LÄS i detta nummer:

I stället för atombomb

Fortsatt utjämning —
bakåt?

Fredsfrågan inför KDV:s
IV kongress

All uppfostrans mål är
gemenskap och ansvar

Bort med diskriminering-
en!

Kvinnorna de flesta »soff-
locksliggarna»?

Möte mellan öst och väst,
syd och nord

Vi struntar i glorian

Kvinnornas fredskaravan

Novell - kåseri - dikt -
barnsidor - korsord
m. m.

OMSLAGET:
Nu lurade jag er allt!

Årg. 10 - 1958 - 50 öre

ETT ÖDE OCH ETT ANSVAR

Bland semesterläsningen hade jag stoppat ner Maxim Gorkijs Italienska sagor. Så kom det sig att jag på nytt läste hans novell »Modern och missfostret». Närmare ett kvartssekel har förflutit sedan jag första gången greps av den italienska fiskarhustruns grymma öde, skildrat av en konstnär vars hela diktning genomsyras av kärlek till människorna, en djup medkänsla med dem som har det svårt och en otrygglig tro på människans förmåga att skapa en förnufvigare och lyckligare värld.

Så mycket har skett och så mycket förändrats sedan början av 30-talet. Det som den gången för mig framstod som en enskild människas tragedi blev i ljuset av det som hänt under det gångna kvartsseket inte längre ett särfall utan ett öde som hotar miljoner. Hur det känns att ha det hotet hängande över sig har otaliga japanska kvinnor berättat om.

Modern i Gorkijs novell är en i förtid åldrad kvinna med ett strängt och slutet ansikte. Av en bybo får Gorkij veta vad det är som släckt glädjen i hennes liv. När hon ung, strålande vacker och levnadsfrisk väntade sitt första barn blev maken borta i en storm. När barnet föds är det missbildat, ett monstrum. Det tar lång tid innan grannarna får se det, och när hon äntligen låtit sig övertalas att ta ut det i solen och visa det grips de av skräck och avsky vid åsynen av det. I många år sliter hon och släpar för denna missbildade varelse som saknar förståndets ljus och bara vill en sak i livet: mat. När missfostret dör är hon en gammal kvinna som bara har kvar den eviga frågan: varför? Vad har jag gjort att jag skulle straffas så hårt?

*

En bestämd varning mot fortsatta kärnvapenprov uttalas i den rapport FN:s vetenskapliga kommission för undersökning av strålningsskador nyligen framlagt. Fortsätter proven räknar man med 50.000 å 60.000 nya fall årligen av den allvarliga blodsjukdomen leukemi. I rapporten heter det vidare: »Vetskapen att människans åtgärder kan skada hennes egen arvs-massa klargör tydligt den nuvarande generationens ansvar, speciellt med tanke på de följder som uppkommer av ogynnsamma arvsanlag».

I många år har vetenskapsmännen varnat oss. FN-kommissionens rapport är en ny sådan varning och ett besked till oss alla: framtvunga ett slut på kärnvapenproven innan det är försent!

Brita

Gunhild Tegen:

I stället för atombomb

Länge har vi anonyma svenska medborgare hållit oss tysta angående den enorma fara som hotar världen: ett atombombskrig. Vi har låtit våra valda riksdagsledamöter, vår regering och våra generaler ordna med vårt försvar bäst de kunnat och velat. Och de har gått i de gamla fotspåren: att vi ska göra som andra, rusta som de andra, skaffa atombomber som de andra — »våra pojkar ska ha lika bra vapen som fienden» heter det. Och med oro, skräck och stor villrådighet har vi anonyma lyssnat och tänkt: vi kan ju ingenting göra! Fast vi kände på oss att detta med atombombskriget är inte som något annat — det är något förfärande nytt — och det kräver nya metoder. Nya försvarsmetoder.

Det började med att vi läste i tidningarna att grupper av vetenskapsmän — sådana som visste vad en atombomb är — varnade mänskligheten för dessa självmordsvapen, som kan göra slut på jordens mänskliga bebyggelse. Vi läste hur Japans befolkning varnar världen för att få erfara och uppleva vad de upplevt i Hiroshima och Nagasaki. De bomber som då användes var »bara» av den styrka som de »taktiska vapen» vi nu så ivrigt rekommenderas av den militära sakkunskapen och som vi kanske får om vi inte vakar och protesterar.

100.000 »PROTESTANTER»

Vid detta års början gick en delegation upp till statsministern med en protest mot en svensk atombomb. Listan var på 100.000 namn, läkare, präster, författare och andra. Säkert skulle sådana protester kunna samla massor med namn i vårt land — men hjälper det? Inte om vi bara protesterar. Vi måste också komma med något annat, en hänvisning till de nya metoder som atomåldern kräver.

I mars kom en bok som bär fram nya idéer av stor betydelse. Den ger just vad vi behöver: positiva förslag. *I stället för atombomben* — författare: Fogelström, redaktör: Morell, reservofficer — bär fram tankar som

väl varit uppe i diskussionen tidigare, men aldrig med så starka skäl som nu. Hittills har vi ansett att ett försvar måste ske med dödande vapen, vi har funnit oss i en dubbelmoral, som låter oss undervisa och fostra våra barn till kristna och humanister som bör älska sin nästa — för att när värnplikstiden kommer lära pojkarerna bästa sättet att avliva denna nästa.

I dessa tider som hotar att bli de yttersta, finns det en bättre väg: vi ställer hela vårt försvar — människor och kunskaper, material och pengar — till FN:s tjänst för att användas inom underutvecklade länder och vid katastrofsituationer överallt i världen — med ambulanstjänst vid naturkatastrofer, krig etc.

VÄRNPLIKTEN BIBEHÅLLS

för utbildning i fredstjänst: träningsläger i Sverige, tjänstgöring utomlands. Eftersom denna tjänst kan bli kortare än den militära värnplikten, friställes ungdom för konstruktivt arbete i viss utsträckning. Exempel på behov av teknisk hjälp är den påbörjade brunnsborrningen i Indiens torrdistrikt.

Invändningarna kommer att bli många — av olika skäl. Men vore det inte värt att försöka? Inte ens med tre miljarder kan vi rusta så att vi verkligen kan få trygghet. Vi kan med vårt dyrbara försvar utsättas för vätebomber, om vi ger oss in i leken. Om våra atombomber av Hiroshimabombens kapacitet bara skall användas till försvar, var skall de då fällas? På fienden när han inträngt i vårt land? Vi skulle alltså fördärva vår egen jord, förgifta våra egna försvarare? Eller — om vi riktar bombförsvaret mot en fiendes baser, som vissa militära skribenter föreslår — kan vi då inte vänta en vätebomb över t. ex. Stockholm?

Inte bara för att rädda oss undan ett fasansfullt öde utan för att ge världen ett nytt exempel borde vi riskera att satsa på fredliga gärningar i stället för ett konventionellt

Forts. å sid. 5

Fortsatt utjämning – bakåt?

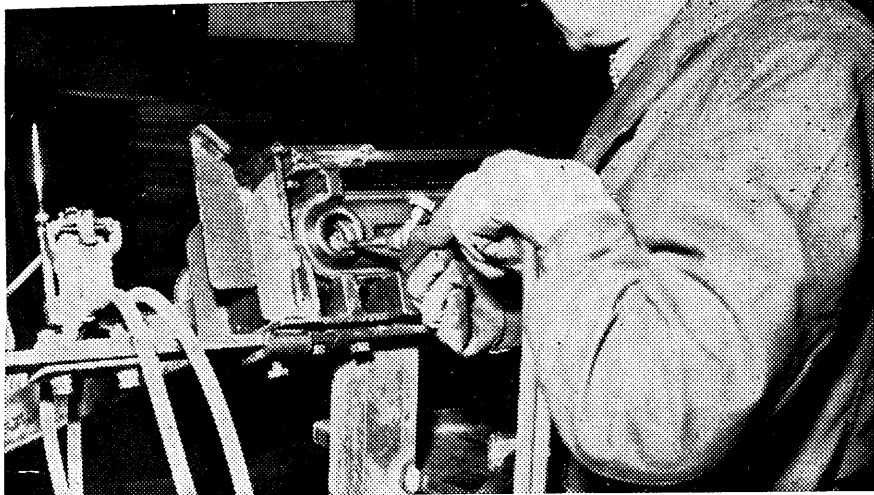
Klyftan mellan mans- och kvinnolöner inom industrin har ökat under 50-talet

Ett av de fackförbund där kvinnorna utgör majoriteten av medlemmarna, Svenska Kommunalarbetsförbundet, kongressade i augusti och hade bland annat att ta ställning till ett par motioner från sina avdelningar i Jönköping och Göteborg med krav om genomförande av likalönsprincipen. Denna fråga blev en av kongressens mest diskuterade och debatten bjöd på en hel del intressanta upplysningar.

Så erinrade förbundets ordförande om att, trots att LO under senare år gjort särskilda ansträngningar att vid avtalsuppgörelserna lyfta kvinnolönerna, så är inom industrin löneklyftan större nu än den var i slutet av 40-talet. 1949 var de kvinnliga industriarbetarnas löner 71,3 procent av manslönerna — enligt preliminära beräkningar är de i dag endast 69 procent. Förklaringen ville han bland annat finna i att de typiska »mansindustrierna» — den tunga metallindustrin, skeppsvarven och gruvorna — har haft särskilt goda konjunkturer och som en följd därav har genomsnittslönen för de manliga industriarbetarna blivit högre. Tillståndet är emellertid långt ifrån tillfredsställande och man beslutade i enlighet med överstyrelsens förslag ge förbundsledningen i uppdrag att i solidarisk samverkan med LO och övriga fackförbund arbeta för »en fortsatt utjämning».

Sanningen om den större frånvaron

I sitt tal kom förbundsordföranden också in på argumentet om kvinnornas högre frånvarofrekvens. Han

En svetserska i arbete. Det hävdas att de kvinnliga svetsarna ofta är de manliga överlägsna i arbetet — men sämre lön får de i alla fall...

hänvisade till en undersökning som Svenska Landstingsförbundet gjorde 1952 inom sitt verksamhetsområde och som visade en frånvarofrekvens för männen på 11,6 dagar per år och för kvinnorna 13,9. I den senare uppgiften hade emellertid också inräknats frånvaro på grund av havandeskap och nedkomst och den utgjorde genomsnittligt 2,9 dagar. Eftersom det inte är vanligt hos oss att kvinnorna »står vid maskinen och föder barn» och eftersom lagen i kvinnans och hela släktets intresse tillerkänner henne rätten att utan risk för avskedande vara borta från sitt arbete upp till 6 månader i samband med havandeskap och nedkomst — så bör rimligen den frånvaron räknas bort. Då blir resultatet lite annorlunda — i det anförda fallet en lägre frånvarofrekvens än männen. Trots besvär med barnplacering, stortvätt och oändligheten av hemssysslor...

Kongressen beslutade alltså att det ska arbetas för en fortsatt utjämning av löneklyftan. Med tanke på erfarenheterna hittills kan man inte underlåta att göra en del reflektioner beträffande metoderna.

Utgångsläget är så ogynnsamt

Som bekant har man genom högre procentuella lönehöjningar för kvinnorna än för männen vid avtalsförhandlingarna strävat att minska klyftan mellan mans- och kvinnolönerna. Så omnämnde Kommunals ordförande vid kongressen — enligt pressreferaten — att 1955 var den avtalsmässiga höjningen 6,6 procent för kvinnorna mot 4,3 procent för männen, året därpå 5,5 mot 4,5 procent och föregående år beräknades ramavtalet ge kvinnorna 3,1 procents lönehöjning mot 2,1 procent för män-

Förenade blir vi oövervinneliga

Vi kräver att atomvapnen skall förbjudas, att förråden av dem förstöras och att raketbaser, som skapar ett dödligt hot mot befolkningen i de länder där de är belägna, skall avskaffas. Vi vill att flygningarna med atomvapenförsedda plan, som utgör ett ständigt hot mot fredliga städer och byar, skall upphöra. Vi kräver att de utländska trupperna skall dras bort från de områden där de är stationerade, och att alla tvistefrågor mellan länderna skall regleras genom förhandlingar. Tillsammans med alla folk kräver vi nedrustning. Redan en minskning av rustningarna skulle frigöra betydande belopp. Ju mindre bomber och robotar desto mindre svält och armod.

Kvinnor i alla länder:

Vi förenas av djupgående gemensamma strävanden. Det som skiljer oss åt har försvinnande liten betydelse jämfört med det som förenar oss. Låt oss förena våra ansträngningar! Låt oss verka med beslutsamhet! Låt oss samarbeta med alla som kämpar för fred och framåtskridande!

Gör slut på diskrimineringen, kräv fullständig jämlikhet och respekt för vår värdighet.

Varje steg framåt på vägen till erövrandet av våra rättigheter befäster vår styrka, vår medvetenhet och vårt ansvar.

Vad vi gör kan bli avgörande i kampen mot atomkriget.

Talrika kvinnoorganisationer och framstående kvinnor har redan gjort sina röster hörda. Om alla kvinnor och alla organisationer som vill kvinnornas jämlikhet, barnens bästa och fredens försvar, förenar sina krafter, blir de oövervinneliga.

(Ur KDV-kongressens manifest)

nen. Men från 1949 fram till detta år har dock klyftan mellan mans- och kvinnolönerna vidgats. Vi vet att en rad orsaker kan ligga bakom detta trista faktum, bland annat den s. k. löneglidningen. Men i alla fall . . . Kommer klyftan någonsin att överbryggas med hjälp av en eller annan procents högre lönetillägg? Utgångspunkten är ju så ogynnsam för kvinnorna med deras låga löner. Låt oss säga att vid ett ackord den manlige arbetaren har 6 kronor för en bestämd arbetsuppgift och hans kvinn-

En av de största kvinnogrupperna inom Kommunal är skolbespisningspersonalen. Det är ett jättigt och ansvarsfullt arbete de här kvinnorna vid en stockholmsskola har, men det är icke desto mindre skamligt illa avlönat.

liga kollega 4 kronor — den proportionen är inte ovanlig — så ger ett 5-procentigt tillägg honom 30 öre mera medan ett tillägg på 6 procent i alla fall bara ger henne 22 öre mera.

Eller låt oss säga att timförtjänsten för den manlige arbetaren är 5 kr och för den kvinnliga vid samma arbete 3:45 (alltså 69 % av mannens lön). Om vid nästa avtalsuppgörelse hon tillförsäkras en höjning på 6 procent medan han bara får 5 procent så ökas hennes timförtjänst endast med i runt tal 20 öre och hans med 25 öre. Med samma procentuella ökning per år kommer hon om 5 år att ha nått upp till en timförtjänst på 4:55, medan den manlige arbetaren kommit upp till 6:37. Klyftan har då minskats så att proportionerna blir desamma som 1949 eller ca 71 procent för kvinnolönerna jämfört med männens. Med den takten skulle kravet om lika lön för lika arbete komma att stå på dagordningen också under nästa århundrade.

Av allt hjärta vill man instämma med den kvinnliga ombudsmannen i Stockholms FCO, Elin Mossberg, när

hon på kongressen uppmanade kvinnorna att bli mera modiga, sätta starkare kraft bakom sina krav och gå till attack mot såväl löneorättvisan som många andra orättvisor i samhället. Det behövs. Och också för männen måste det vara otillfredsställande när man vid avtalsförhandlingarna skall behöva schackra med en eller annan procent till fördel för kvinnorna, varmed väl ofta underförstås att för att arbetsgivarparten skall medge det måste de manliga arbetarna sänka sina krav. Nog skulle väl utgångsläget vid förhandlingarna vara betydligt gunstigare för hela fackföreningsrörelsen om diskrimineringen av den kvinnliga arbetskraften tillhörde det förflutna. Man behöver ju bara erinra om vilken väldig betydelse fackföreningsrörelsen tillmäter lagstadgad tjänstepension, inte minst därför att man genom en sådan lagstiftning skulle komma bort ifrån att tjänstepensionen behöver dras in i avtalsförhandlingarna och av arbetsgivarna kunna utnyttjas som en »bytesvara» gentemot kraven på lönehöjningar.

I stället för ...

Forts. fr. sid. 2

försvar plus atombomb, som endast skulle förvärja jordens Ragnarök.

Faktiskt står vi inte så ensamma om dessa tankar som många tror. Också andra länder överväger att stå utanför atombombsanskaffningen och de atombombsfria zonerna diskuteras ivrigt i Europa.

Något av samma tanke skymtade i den intressanta radiodiskussionen den 24 mars, då Barbro Alving, P. A. Fogelström och Sten Söderberg lade fram sina personliga synpunkter på vår skyldighet att stå emot kriget. Vi är inte som Indiens folk tränade att öva passivt motstånd, men vi skulle passa storartat till att aktivt utöva tekniska fredsgärningar ute i världen och offra av våra försvarsmiljarder till ett humant hjälp-arbete varhelst i världen vi behövs. Det skulle ge en annan gloria åt det svenska namnet än vårt gamla krigarrykte. Vi har länge varit en fredsnation, vi har haft vår fredsprisstiftande Nobel, vi är alltid redo att hjälpa när nöd och sjukdom kallar.

Här har vi nu en chans att lägga vår röst för ett nytt försvar —
I STÄLLET FÖR ATOMBOMB.

Gunhild Tegen.

De sista blåbären i årets rika skörd bärgas. De är stora men de smakar rena vattnet. För tänk som det har regnat!

Är jag utvecklingsstörd?

En del i mej har stannat kvar — den växer inte efter
mönstret.

Min far och mor och alla som jag träffar
har strävat för att göra mej lik mängden.
De sörjde kanske mer än jag — den efterblivna
den barnsligt stannade — utvecklingsstörda.
En flock är hel — en släkt är hel
och alla arvsband hela
och mönstret — formen som vi stöpes i — så hel.

Mitt sega motstånd mot att bli en del av deras helhet
blev ordinerad stryk!

Och arbetet!

Och arbetet!

Och arbetet!

Men mitt i arbetet, den lekte fram — min efterblivenhet:

Jag kunde böja knä vid vårens första tussilago
och jollra med ett ärlepar.

Och tyda årets varsel på hur ärlehonan kom emot mej.
Den vita bringan mot betydde arbete och arbete och arbete!
Men vippestjärt — blev tid till fantasi!
Jag känner namnet nu — som störde mönstrets hävd.
Min sjuka själsdel heter fantasi.
Den följer med på ärlans vippestjärt.
Just så har barnet stannat till!
Där stannar risets makt och fostrans flockdressyr.
Jag överlevde med min barnafantasi — fast
niohundra tionio tror på amerikan
och långdistansrobotar, så tror jag mer på ärlans vippestjärt.
Om ärletron är lögn? Om tussilagoblomman ljuger?
Är det då inte lögn att jag — jag fattig lilla jag, ska överleva!
Om ärleparet dör? Om tussilagoblomman dör?
Om mina barnbarnsbarn ej kan ha barnatro — vad är då
livet värt att leva?

ASTRID PETTERSSON

Kongressen för nedrustning och internationellt samarbete:

Möte mellan öst och väst — syd och nord

Vid den stora kongressen för nedrustning och internationellt samarbete, som ägde rum i Eriksdalshallen i Stockholm den 16—22 juli, deltog många representanter för våra SKV-avdelningar och för vår förbundsstyrelse. En av dem var författarinnan Gunhild Tegen, som här berättar om sina intryck och om människor hon mötte där.

I den stora indiska delegationen deltog också madame Nehru. Här ses hon i livligt samspråk med två argentinskor.

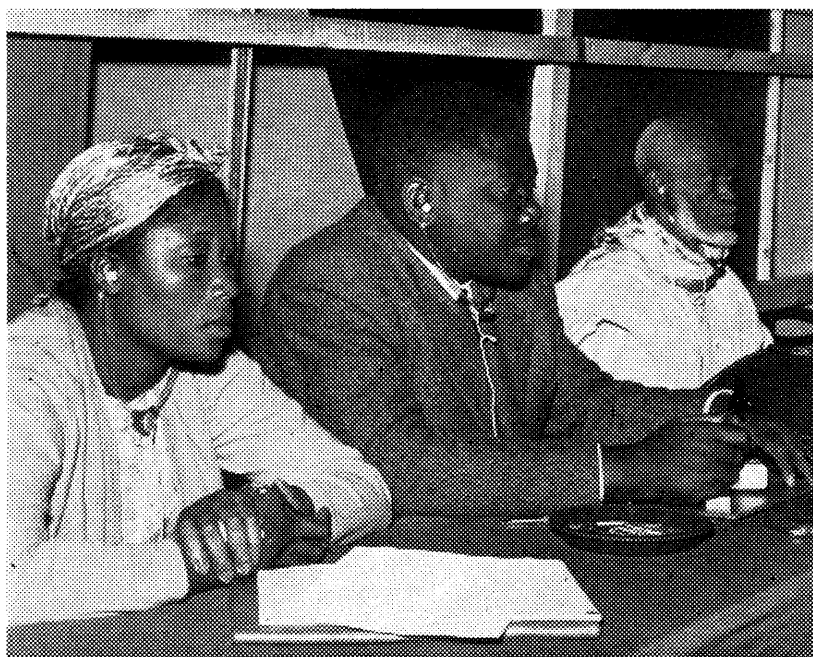
Först när man grundligt har studerat alla resolutioner och beslut från kongressen kan man få någon överblick över vad som utträttats förhandlingsvägen. Dessförinnan kan

man bara samla sina intryck från föredrag, tal och inlägg i diskussionen. Och framför allt kan man samla ihop minnena av de mångfärgade deltagarna i detta försök att utanför

regeringar och diplomati få till stånd en allvarlig inventering av fredens möjligheter.

Det såg i sanning illa ut för världsfreden just de dagar då kongressen samlades. Nyss hade USA skickat trupper till Libanon och under kongressens andra dag hörde vi i radio att brittiska trupper flugits till Jordanien. Orsaken till dessa handlingar var revolten i Irak den 14 juli då regenten dödats och en ny folkvänlig regim kommit till makten.

Märkligt nog fick inte kongressen sin prägel av dessa sensationella tilldragelser. Lugnt fortsatte förhandlingarna, som inletts av författaren Artur Lundkvist, med tal av fredsrörelsens stora namn: Joliot-Curie (som var sjuk, hans tal upplästes), professor Bernal från England, författaren Ilja Ehrenburg från Sovjet och många fler. Val av presidium hölls och därefter kom en mängd kortare anföranden av representanter från alla de fem världsdelarna. I våra hörapparater kunde vi välja

Både från Afrika och Asien deltog stora delegationer.

språk: svenska, tyska, ryska, spanska, franska och engelska, och fick en direktöversättning från det språk talaren använde. En hel stab av översättare var ständigt sysselsatt med detta viktiga arbete.

Delegater och gäster kunde dock på rasterna följa vad som hände ute i världens oroliga hörn. I all hast hade tidningsförsäljning arrangerats ute i kaféet. Det var mest utländska tidningar som gick åt. Den svenska pressen ägnade inte någon uppmärksamhet åt denna internationella församling som gästade Stockholm.

Vi var intensivt upptagna med att se, lyssna och träffa samman med dessa främlingar och meningsfränder från hela världen. 55 delegater kom från Arabien, d. v. s. alla de arabiska länderna inklusive Egypten. Från Argentina kom en grupp på 33 delegater, från Venezuela var det 22 och från de sydamerikanska staterna kom betydande — om än något mindre — delegationer. USA hade 8 deltagare, Kanada 22.

Mest imponerande var väl de asiatiska delegationerna som var mer officiellt utsända än t. ex. de europeiska, som valts av enskilda sammanlutningar. I de förstnämnda fanns det folk på minister- och diplomatnivå. För Indiens 74 delegater talade madame *Nehru*. Från Ceylon var justitieministern, *de Silva*, anmäld, men hade blivit förhindrad i sista stund. För Ceylon-gruppen talade den buddhistiske munken *Sanankara Thero*. Han och de buddhistiska munkarna från Burma lyste upp den europeiskt klädda församlingen med sina saffransgula skynken, renrakade huvuden och bara fötter. Dessa herrar sammanförde mig med *Chao-Pu-Chu*, ledaren för de etthundra miljoner buddhisterna i Kina, som stöder fredsrörelsen. — Också från Japan deltog en grupp på 67, en allvarligt uppmärksam skara. Bland dem träffade jag en kvinnlig filmtextförfattare, *Taka Atsugi*, som före kongressen rest i Europa och hållit föredrag om Japans grymma erfarenheter av atombomber. — Indonesierna hade en grupp på 11 personer, bland dem en minister.

Det hade också kommit många afrikaner, somliga vackert kolsvarta. Jag träffade en mörk ung dam som måst fly från Franska Kamerun för att hon gjort propaganda för de svartas självständighet. Hon redigerade nu en partisantidning i Kairo

Denna muntra samling är svensk alltigenom. Det var de som till långt fram på nätterna skötte dupliceringsapparater och bladaade ihop tal och dokument på alla världsspråken för att delegaterna på morgonen skulle få dem skriftligt på sina egna språk. Med hjälp av en el-platta plus en omfångsrik kaffepetter sörjdes det för nödvändig stimulantia fram på småtimmarna.

där hon fått asyl. Flera mörkhyade herrar kom från Tunisien och Algeriet och andra fransktalande länder. Annars var de flesta förtrogna med engelskan, även om de uttalade den på olika sätt.

Bland 1.214 deltagare (så många var det som samlats!) är det rena slumpen som avgör vilka man kommer att träffa och tala med. I garderoben där jag sökte min hatt träffade jag ena dagen en filosofiprofessor från Warszawa och andra dagen en liten rar gammal dam, som var en av delegaterna från USA. Hon hette mrs Stageberg, var av norsk härkomst och skrev för en norsk-amerikansk tidning i Minnesota. Vi blev riktigt goda vänner.

I kaféet där man styrkte sig med utmärkt kaffe träffade jag två öst-

tyska delegater. Den ena, Maria Radatz, arbetade i lantbruket, den andra, Günther Domian, var från Berlin. De var de trognaste åhörare jag mötte, de lyssnade uppmärksamt och kommenterade intelligent. Senare mötte jag också författaren Ludwig Renn och ett par från Västtyskland.

Att Jessie Street från Australien var där, att en vit ung kvinna talade för Sydafrikas negrer, att vi, några svenskar, uttalade oss mot dödsstraffet, det måste också sägas.

Men — det starkaste intrycket gjorde ändå asiaterna med sin lugna värdighet och medvetna fredsvilja. Om inget överilat sker i andra ändar av världen kommer Asien att genomdriva en ny världsfred som blir varaktig. Låt oss hoppas!

Gunhild Tegen

Elna Pettersson är död

ELNA PETTERSSON har lämnat oss. För hennes närmaste och vännerna kom inte dödsbudet oväntat. Hennes tappra kamp mot sjukdomen hade varat i många år och sedan ett år var hon helt fjättrad vid sjukbädden.

Med Elna Pettersson har vårt förbund förlorat en av sina mest hängivna och trofasta medarbetare. I många år var hon förbundets revisor och deltog i alla förbundsstyrelsens sammanträden. Många goda initiativ tog hon under årens lopp och hennes arbetsförmåga var enastående. När våra avdelningar på hösten 1956 genomförde en snabbinsamling av kläder och pengar till de av gruvkatastrofen drabbade familjerna i Marcinelle i Belgien, då var det Elna som kom med förslaget till insamlingen och det var hon som — redan då märkt av sin sjukdom — sorterade och packade de stora lådor med gåvor som för många belgiska och italienska kvinnor och deras barn blev en välkommen julklapp och ett värmande bevis på kvinnors solidaritet.

Hon hade vanan inne. När vid hennes grav ett sista tack överbringades från vänner i Finland, i Österrike och andra länder hade det sina djupa orsaker. Hennes arbete för de antifascistiska flyktingarna i vårt land under 30-talet och krigsåren bevaras i trofast minne av många,

Kvinnorna de flesta ”sofflocksliggarna”

Svensk kvinnorörelse kan i år fira ett betydelsefullt jubileum: det är precis 40 år sedan den långa kampen för politisk rösträtt åt kvinnorna kröntes med seger. Det hade varit en hård kamp mot reaktion och förstod konservatism, mycken smädelse och förföljelse fick de kvinnor utstå som gick i spetsen. Det är inte svårt att förstå att de, när kvinnorösträtten äntligen var ett faktum, fäste stora förhoppningar på framtiden, en framtid där kvinnorna tog ansvar också utanför den egna familjen genom politisk livaktighet och vilja till medbestämmande i samhällets angelägenheter.

Beträffande kvinnornas medbestämmande i rikets och i kommunernas angelägenheter är det tyvärr ännu efter fyrtio år oerhört blygsamt, det vet vi alla. Då och då ger man också från kvinnoorganisationernas sida uttryck för sin förtrytelse över »gubbväldet». Männen tar sig mono-

många ute i Europa som den gången blev delaktiga av hennes osjälviska hjälpsamhet. Som den kämpande människa hon var gav hon aldrig tappat inför svårigheterna. Hon var en eldsjäl som drog andra med sig i arbetet inom sitt parti, det kommunistiska partiet, som hon tillhörde sedan sin ungdom, inom sin fackförening, Hotell och Restaurang, och inom vårt SKV.

Trots att det var en strålande vacker sommarlördag mitt i semester tiden som Elna fördes till den sista vilan hade en ansenlig skara vänner och kamrater samlats kring hennes bår. Vårt förbunds tack och sista hälsning framfördes av Birgit Jansson.

Elna Pettersson finns inte mera bland oss, men minnet av henne och hennes gärning skall länge leva hos alla dem som hade lyckan att känna och arbeta samman med denna sällsynt levande, energiska och varmhjärtade människa. Frid över hennes ljusa minne!

V. S.

pol på mandaten, det är rena undantaget när någon kvinna placeras på valbar plats på listorna.

Naturligtvis är det där sant, men å andra sidan kan man väl knappast påstå att männen i dag söker hindra kvinnorna att *deltaga i valen*, att lägga sin röst i valurnan. Tvärtom frias det väl ganska eftertryckligt till kvinnorna vid valtillfällena. Och ändå upplever vi val efter val att kvinnornas deltagande är betydligt mindre än männens. Vid andrakammarvalet 1956 var det *över en halv miljon kvinnor som icke utnyttjade sin rösträtt!*

Vad kan nu detta bero på?

Det finns väl ingen annan förklaring än att det brister i politiskt intresse och medvetande. Det som gör saken så betänkelig är också att det är i den s. k. socialgrupp III, alltså bland kroppsarbetarna, som denna kvinnornas röstskolkning är störst. Ett uttryck man ofta hör från kvinnor är att »det lönar sig inte, det är ändå ett litet fåtal som bestämmer, de som har makten». Men vem får de makten ifrån? Ja, inte bara från dem som stödjer dem med sin röst vid valen utan också just av dem som underlåter att ta ställning och avstår från att rösta. Hur kan vi begära att våra intressen skall bli tillvaratagna om vi inte ser till att det i de organ vi väljer kommer in folk som vill tillvarata dem?

Det behövs flera bostäder

Atminstone i städerna och de större tätorterna är bostadsfrågan ett av de mest brännande sociala problemen. Även i sådana familjer som har en hygglig bostad dyker i regel förr eller senare problemet upp genom att barnen blir vuxna, vill gifta sig och behöver bostad. Hur många föräldrar är det inte som måste ha sina gifta barn boende hemma — ofta finns där också barnbarn — därför att de unga inte kan få någon bostad. Men bostadsfrågan löser sig inte av sig självt. Det som behövs är flera bostäder och till hyror som folk kan

betala. Hur frågan kommer att lösas beror i icke ringa mån på vilka krafter som kommer att bestämma i kommunerna under den närmaste fyraårsperioden. Och *den* frågan avgörs i valet den 21 september.

Det finns krafter i vårt land som har ett färdigt recept för bostadsfrågans lösning: att man ska slopa den kommunala bostadsförmedlingen, att kommunerna ska inskränka sitt bostadsbyggande och i stället överlåta initiativet åt de privata byggarna, att de statliga bostadssubventionerna skall slopas, åtgärder som om de genomfördes skulle innebära att hyrorna bleve ännu högre, att svarta-börshandeln med lägenheter skulle blomstra ännu mera och det för barnfamiljerna skulle bli så gott som omöjligt att få hyggliga bostäder.

Det är samma krafter som i »besparingssyfte» vill beskära barnens skolmåltider, som tycker barnbidragen är för dyra, som skär ner anslagen till ungdomsgårdar och daghem och allt det som är till nytta för vanliga familjer och deras barn. Men det är också samma krafter som tycker att militäranslagen aldrig kan bli för stora och som är mest högröstade i kravet på svenska atomvapen.

Aktiviteten fäller utslaget

Vi vanliga människor, kvinnor och män, vi kan inte bestämma till vilka ändamål de pengar vi betalar i skatter ska användas. Men vi väljer i de allmänna valen de människor som ska bestämma det och mycket mycket mera som på det intimaste berör vårt dagliga liv. Avstår vi ifrån att gå till valurnorna och rösta för det som utifrån våra intressen som mödrar och arbetande är rätt och riktigt, då gynnar vi indirekt dem som inte har våra intressen för ögonen. Vi gör de krafter som arbetar för fred och socialt framåtskridande svagare än de skulle varit om vi gjort vår plikt och stött dem i valet.

Hur skall vi för övrigt någonsin komma fram till ett ökat inflytande för kvinnorna om en stor del av dem avstår från att använda sin rösträtt? Ju större kvinnligt deltagande det blir i valet desto större möjligheter får vi nästa gång att driva igenom vårt krav om flera kvinnor på valbar plats. Ty som alltid är det *aktiviteten* som fäller utslaget.

Elisabet

Vi diskuterar:

Vi struntar i glorian!

Vi ensamma mammor har utrustats med en fin, blank, alltid nyputsad helgongloria. Blankheten har den fått av alla uppskattande ord — ord kostar ju som bekant ingenting. Men själva skulle vi gärna gå med på att minska dess sken om vi i stället kunde få ett ordentligt handtag då och då.

Varför inte ge oss ensamma mammor sjukpenning när vi måste stanna hemma hos ett sjukt barn. Jag tycker det vore ett rimligt krav. Så länge likalönen inte är genomförd så finns det ju inte mer i våra avlöningskuvert än vad som genom ett oändligt strykande av »måste-utgifterna» räcker till nästa avlöning. Men det verkar som om det finns de som tror att förbrukningsartiklarna i ett hem med en ensam mor kostar mindre än om det är en man som tjänar pengarna.

Visst är vi tacksamma för bidragsförskottet, det ger oss ju litet större trygghet, men vi skulle sätta större värde på om vi alltid kunde få ut den summa som vi blivit tilldömda. Är pappan sjukskriven exempelvis så får man ingenting utöver bidragsförskottet. Är mamman däremot sjuk så kan hon ju inte gärna säga till barnen att vi åter nästa månad i stället, inte heller hyresvärden lär väl gå med på en minskning av hyran och lysräkningen måste ju också betalas på utsatt tid. Barnen sliter sina kläder lika friskt, kanske mer om mamman är sjuk och inte orkar se till det hela som vanligt.

Tänk, jag tror inte det skulle bli

så många sjukskrivna fäder om även sjukpenningen blev indrivningsbelagd inkomst! Om våra pengar måste räcka trots att vi ligger flera löne- och sjukpenningsskatter lägre så borde även fäderna kunna klara det.

Kunde alla orättvisor utjämnas, ja, då skulle det bara vara ett litet svagt skimmer kvar av vår gloria. Och den skulle helt utplånas om vi finge lite kortare arbetstid utan att förlora något ekonomiskt på det. Tänk att få en hel timme ork i behåll! En hel extratimme att umgås med barnen! Det att få vara tillsammans med en förälder är nog det väsentligaste i alla barns uppföstran. Problembarnsskaran skulle säkert minska då, vilket skulle komma hela samhället till godo.

Vi som med bävan läst om herr Hjalmarsons program för oss hoppas innerligt att han inte ska få mera att säga till om än han redan har. Vi behöver våra barnbidrag obeskurna och vi vill inte vänta i 7 dagar innan vi får någon sjukpenning. Vi förstår ju att sådana herrar som han kommer att helt tappa huvudet inför våra egna förslag om sjukpenning också när vi passar våra sjuka barn, lika lön och kortare arbetstid. Men det gör inte så mycket om de tappar huvudet för det kommer i så fall bara som en ytterligare illustration till det huvudlösa i deras politik. Vill dessa bakåtsträvarer ändå ha någonting ovan axlarna så får dom så gärna överta vår gloria. Vi känner inget behov av den.

INGEGERD

Riv ner skiljemurarna och ver

I dagarna 1–5 juni genomförde KDV sin 4:e kongress i ett sommarfagert och rosenprygt Wien. Här samlades 360 kvinnor från 70-talet länder för att dryfta frågor av vikt och betydelse för hela världens kvinnor.

Frågan om livets försvar, kvinnornas rättigheter och barnens fostran och skydd stod på dagordningen och för att arbeta mera effektivt delades kongressen upp i tre specialkonferenser som vardera sysslade med en av dessa tre frågor.

Men dagarna i Wien bjöd inte bara arbete för delegaterna. Oförglömmelig båtfärd på den föga blåa Donau och festföreställning i Konserthuset med artister från den anrika statsoperan hörde till samvaron utanför kongresslokalens väggar.

På kongressens sista dag beslutades om nya stadgar för KDV och vid avslutningen omvaldes Eugenie Cotton — varmt hyllad av kongressen — till världsförbundets president. Bland vicepresidenterna omvaldes Andrea Andren.

Margareta Varenius:

Fredsfrågan inför kongressen

Samlade till KDV:s kongress i Wien från jordens alla hörn, ja, från fler nationer än som är med i FN, skulle kvinnorna i »kommissionen för livets försvar» gripa sig an med fredsfrågan. Det var både lärorikt och hälsosamt för oss från Sverige att lyssna till deras färgstarka skildringar av sina problem, så helt olika våra. Delegaterna från Algeriet, Irak, Cypern, Kamerun, Kenya, Madagascar och Kuba var så till brädden fyllda av sin kamp mot förtryck och vidrigheter att de såg freden först bortom segern för den nationella kampen (samma slags kamp, som vi stökade undan på Engelbrekts och Gustav Vasas tid).

Här några fragment av vad som sades, hämtade ur mina anteckningar:

VIETNAM: Vi arbetar på att få folkomröstning för återförening. Amerikanerna är ännu kvar i Syd-vietnam trots överenskommelse att

senast 1956 dra sig bort. -- Vi kan inte ens skriva till våra släktingar i Sydvietnam.

ALGERIET (en liten chic mörk dam som blev mycket populär på kongressen): Jag vill berätta om vår kamp och vårt lidande... befrielse... ta vår självklara rätt... det fattas oss vapen. Kvinnorna riskerar sina liv som kurirer och sjukvårdare. Djamila fick sin dödsdom efter att man först plågat henne och slagit henne medvetlös.

FRANKRIKE (talarinnan stod riktad mot algeriskan): Beklagade Frankrikes krig i Algeriet (kramade om algeriskan, Ovationer.).

IRAK — (som då ännu inte haft sin regimförändring): Det senaste s. k. »valet» bojkottades av folket. 100.000-tals häktas, 30.000 hemliga poliser — många iraker hängs eller kastas i fängelse. Iraks kvinnor understöder Libanons, vilka strider som vi. Regeringen i Irak arbetar emot

överallt i Wiens gator såg delegater och wienare denna bild lysa emot sig från affischtavlorna som en symbol för KDV:s kongress.

sitt folk. Den får stöd av USA och Bagdadpaktens länder — men de demokratiska krafterna är stadda i stark tillväxt i alla de arabiska länderna.

ENGLAND (en kvinnlig läkare): Talade om atomfaran och den starka rörelsen i England mot atomvapen.

KAMERUN (ung stilig negress i gul klänning): Vår kamp för oavhängighet är svår, men vi är inte ensamma. Misshandel i fängelserna, 2 fallskärmsdivisioner insatta under valet, ingahunda demokratiskt. Byar brändes — 6 kvinnor blev besprutade med bensin och antändes. I juli 1957 blev skolbarn tagna av polisen och nerkastade i en flod, alla utom tre. 30 kvinnor våldtogs — tvingades dricka urin — många mördades i koncentrationsläger, gravida våldtogs, misshandlades med elektrisk

Forts. å sid. 13

erka i gemenskap till skydd för freden och era barns liv

Birgit Jansson:

Bort med diskrimineringen!

Att samtidigt fylla sin roll som mor, arbetska och medborgare i samhället ställer stora krav inte bara på kvinnan själv utan också på det samhälle hon lever i. Och att samhället inte alltid tar hänsyn till kvinnans många roller gavs det många bevis för vid konferensen för kvinnornas rättigheter.

Många exempel på upprörande diskriminering gentemot kvinnorna berättades under konferensens gång. I vissa länder saknas varje slag av sociallagstiftning och följaktligen finns inget skydd vare sig för möd-

Madame Eugenie Cotton, KDV:s ordförande, håller sitt inledningsanförande.

rar eller barn. »Vi arbetar för att få igenom något som åtminstone skulle kunna bli en grund för en sociallagstiftning», yttrade en ung delegat från Senegal.

Delegaterna från Asien och Afrika skildrade hur miljoner kvinnor tar del i sina länders kamp för nationellt oberoende och hur de i de länder som

nyligen vunnit sin oavhängighet tar aktiv del i uppbygget. Rent rörande var att höra med vilken stolthet man berättade om de framsteg som gjorts.

Från de länder där kvinnornas likaberättigande inte bara finns på papperet utan också är en reell verklighet berättades om nya framgångar. Det nya Kinas unga kvinna är ett strålande exempel i vår tid.

Mrs Chanta Deb tog i sin inledning upp de nya problem som skapats av automationen och den tekniska utvecklingen. Medan denna process i vissa länder har öppnat nya möjligheter för de arbetande så har den i andra länder fört både män och kvinnor ut i arbetslöshet. Men automationen kan, om den rätt utnyttjas, skapa möjligheter till kortare arbetstid och lägre priser på viktiga konsumtionsvaror. Det är krav som kvinnorna måste hjälpa till att sätta kraft bakom.

Rätten till arbete och utbildning hörde till konferensens mest diskuterade frågor. Från Italien berättades

Den svenska delegationen vid kongressen.

All fostrans mål är gemenskap och ansvar

Då de tre huvudfrågorna vid KDV:s kongress i Wien: Freden — Kvinnornas rättigheter — Barnens skydd delades upp på tre kommissioner valde jag att vara med i barnkommissionen. Därför att just barn och ungdom, vars uppfostran är varje samhälles viktigaste uppgift, intresserar mig. Hela framtiden beror ju på de ungas inställning till sin omvärld.

Av rapporterna och diskussionen i

att 74 procent av landets två miljoner unga flickor i åldern 14—17 år måste gå ut i livet utan någon som helst yrkesutbildning. Andra exempel visade hur de unga flickorna helt hänvisas till traditionella s. k. kvinnliga — därmed också förstått sämre betalda — yrken.

I resolutionen som antogs krävs med skärpa att man skall göra slut på diskrimineringen inom yrkesutbildningen. Man kräver samtidigt att samhället skall sörja för omskolning av äldre kvinnor som efter flera års bortovaro från förvärvslivet på nytt vill återuppta arbetet.

Till andra punkter i resolutionen som är särskilt aktuella för vårt lands vidkommande hör kravet om att de regeringar som ännu inte gjort det skall ratificera konvention 100 om likalönen.

Att samhället måste uppmärksamma husmödrarnas speciella problem slås också fast i resolutionen. Bättre bostäder, stopp för prisstegringar, modern hushållsutrustning till rimliga priser, objektiv konsumentupplysning hör bl. a. till kraven.

Efter att ha lyssnat till all den sakkunskap och den beslutsamhet som fanns representerad bland konferensens många deltagare vill man gärna tro på Chanta Bebs ord att kvinnorörelsen nu kommit in i en ny period, då det skall bli möjligt att undanröja alla hinder som står i vägen för kvinnornas fulla jämlikhet i familjen och samhället.

vår kommission framgick också klart vilken vikt man fäster vid de ungas möjligheter till fostran och utbildning. I länder som är självständiga har man i regel också stora utgifter för skolväsende, yrkesutbildning och fritidssysselsättning. Stora belopp anslås till god barn- och ungdomslitteratur, god film, lämpliga TV- och teaterprogram för de unga. Den utställning av barnböcker från

Ur kongressens resolution om BARNENS RÄTT

Kongressen understryker att på familjen och samhället vilar ansvaret för barnens och ungdomens fostran. Barnets fostran och karaktärsdanning börjar i familjens sköte. Föräldrarna har ett djupgående inflytande på sina barn, de måste fostra dem till nyttiga medborgare och till människor med en stark känsla för freden och respekt för mänskligheten.

Oron är stor med tanke på att pressen, radion, filmen och televisionen i många länder bidrager till att bryta ner barnens och ungdomens moral genom att propagera hat och förakt för andra folk och förakt för människolivet och genom att uppmuntra till rasdiskriminering, våld och brott. Det är nödvändigt att organisera de ungas fritid genom att ordna sådan fritidssysselsättning som möjliggör ungdomens fostran i en anda av humanism och ömsesidig förståelse mellan folken.

... Kongressen riktar en maning till alla kvinnoorganisationer — såväl medlemmar av KDV som icke medlemmar — och till alla kvinnor att i samarbete med alla människor av god vilja verka för att regeringarna och parlamenten skall minska de militära anslagen och utnyttja de därigenom friställda medlen för sociala ändamål, för undervisningen, lärarutbildningen och skolbyggandet.

Asien och Afrika var rikt representerade vid kongressen. Bilden är från båtferden på Donau.

80 länder som visats i Sverige uppmärksammades också. Man var övertygad om värdet av sådana bokbyten länder emellan.

Familjens roll och betydelse särskilt för de små barnen framhölls också av många delegater. Det är ju i hemmet och av sina föräldrar som barnet får de första intrycken. Men inga föräldrar kan ensam ta ansvar för sina barns framtid. De måste få hjälp av skolan och samhället. Man måste begära av skolan att den förmedlar en demokratisk undervisning, de unga måste läras att se från sitt lilla »Jag» till vårt stora »Oss». De måste få lära kärlek till det egna landet och folket och vänskap och respekt gentemot andra folk.

Sänk militäranslagen! Mera åt undervisningen!

Länder som ännu saknar självstyrelse eller nyss har fått det har problem så stora att vi knappast kan fatta dem. Där nöd och förtryck härskar är okunnigheten stor. Skolplikten är ofta bara en vacker fras

Fredsfrågan inför . . .

Forts. fr. sid. 10

ström . . . (tolken gjorde här en paus och sa: jag översätter inte allt, det är för otäckt). *Herrefolket säger att de vill upprätta lugn och ordning på detta sätt! Maskingevär mot bönderna — utvisningar, misstankar, t. o. m. våra spädbarn häktas (Buchenwalds yngsta var tre år). Trots det militära trycket utbreder sig den nationella befrielsekampen, som i själva verket är kampen för fred. Gör uppvaktnings hos FN för vår frihet!*

SYRIEN: Kairokonferensens resolutioner är vårt program.

SPANIEN: Ungdomen arbetar mot Franco för fred och demokrati. Strejker och protester över hela Spanien.

MADAGASCAR: Vår kamp är inte från i går - den är tre generationers kamp.

JAPAN: Vi har 700 utländska militärbaser i Japan.

JORDANIEN: Så länge Israel är en militärbas kan det ej bli fred.

Och **SVERIGE** då? Med vår så ofta omtjutade men dock 150-åriga fred, vad hade vi att komma med? Vår ordförande Andrea Andreen hade bitt mig berätta litet om den nya rörelsen mot svenska atomvapen och för fullständig avrustning med Sveriges förvandling till en »Röda Korsstat», den rörelse, som i våras utgick från Köpings arbetarkommun och från Fogelström-Morells bok »I stället för atombomb». (Läs mer härom på annan plats i detta nr.) Inte vet jag hur detta mottogs av kongressdeltagarna, om det kanske tedde sig verklighetsfrämmande för många. Men de danska och norska kvinnorna förstod och blev intresserade.

Ja, Sverige borde väl, med sin privilegierade ställning, vara ett jordens salt! Vi borde sträva fram emot en fredligt samarbetande och helt avväpnad värld. Men så länge vi håller oss med och gillar de mordverktyg som vårt »försvar» i verkligheten innebär, har vi i varje fall inte mora-

på ett papper — bland de breda folklagren härskar analfabetismen. Där minderåriga barn har lättare att få arbete än de vuxna där regerar kung Hunger, där har inga föräldrar råd att ha sina barn i skola.

Brist på lärare, skolmaterial och skollokalerna även i länder som Frank-

Forts. å sid. 19

Ack ja, den kärleken

Det fanns en tid när sonen tyckte att det gränsade till bacillskräck att tvätta sig mer än en gång i veckan. Att modern skulle komma att minnas den tiden med saknad trodde hon väl inte på. Men nu är badrumsdörren låst. Längre och ofta. Sonen tvättar sig på morgonen, på middagen och på kvällen. Han kammar sig också och han gör förtvivlade försök att klämma fram en våg i sitt spikraka hår. Han petar naglar, han borstar tänder, tvättar och kammar sig omigen. Efter en dryg timma är han klar. Det vill säga i badrummet. Nu borstar han kläderna och när modern sedan kommer ut i köket är skorna skinande blanka. Det är modernt bland tonårsherrar med svarta skor. Men det är inte modernt med svarta golv. Tyvärr.

Sonen ska bli bagare. Det ska de övriga 32 pojkarna i klassen också. Om SIFO gjorde denna klass till föremål för utfrågning om yrkeshög skulle det komma till den förfärande slutsatsen att en stor del av vår manliga befolkning om några år skulle vara

bagare. Nå, pojkarnas brinnande intresse för bagaryrket har sin enkla förklaring. Alla 33 är förälskade i lärarinnan i hemkunskap. Hon är ung och söt. Det är hennes första plats. De 33 dyrkar henne, hon är »busvass».

Pojkarna har fått baka bullar en gång, och de fick äta upp dem också. Konsum-bagarna kan gå hem och lägga sig. De 33 får lära sig också andra saker. Sonen i huset öser sina nyförvärvade kunskaper över den stackars modern. Han lär henne hur man tar ur fläckar, hur man kokar och steker ägg, hur varmt degspadet ska vara, hur man tvättar ylle, hur man kokar potatis, hur man steker korv m. m., m. m.

Vid moderns försynta påpekande att även hon gått i skolkök en gång får hon en blick som förpassar henne i folkpensionärernas skara. Repliken som åtföljer blicken förpassar henne ytterligare tillbaka i tiden: »Vad hette din fröken, mamma? Var det inte Kajsa Warg?»

INGELA

lisk rätt att fördöma dem som i undertryckta länder tar till vapen för sin befrielse.

Ja, det är då för väl att det finns sådana verkligt internationella förbund som KDV, där vi kan nå kontakter och skaffa oss vetande utanför våra inhemska tidningars och vår radios domäner! Det är bra att kvinnorna från Öst visar ett sådant brinnande intresse av att lära känna och vilja samarbeta med kvinnor från Väst och Syd! Men vägen till fred är lång och knagglig, det framskymtar inte minst i den resolution, som vi i denna kommission för livets försvar slutligen enades om. Där sägs, att freden nu är i fara överallt, där väpnat förtryck råder och där länder är delade (Tyskland, Korea, Vietnam). Där sägs också att mänskligheten å ena sidan står inför ett fruktansvärt hot genom atomupprustningen men å andra sidan inför obegränsade möjligheter till en lycklig framtid.

Till livets försvar

. . . Vetenskapsmän över hela världen konstaterar med förfäran hur radioaktiviteten ökar i luften, i regnvattnet, i vår föda, i våra barns mjölk.

. . . De miljarder som nu användes för militära ändamål kan frigöras genom nedrustning. Varje steg i denna riktning skulle möjliggöra en förbättring av familjernas levnadsstandard och möjliggöra ökat byggande av bostäder, skolor, sjukhus och daghem, som det i dag råder en skriande brist på i många länder.

Kongressen uppmanar kvinnorna att söka åstadkomma större samarbete, nationellt och internationellt, med alla kvinnoorganisationer, som verkar — var för sig men på likartat sätt — för att trygga freden.

En fredlig värld kan skapas endast om alla fredens krafter förénar sig.

(Ur KDV-kongressens resolution i fredsfrågan.)

Det är lätt att säga...

Novell av Jens Eisenhart

Hon sprang mot hållplatsen men en bil spärrade vägen för henne och bussen startade. Chauffören råkade vara vid gott humör och när han fick syn på den blonda flickan med den gröna stickade mössan och såg vilka vackra slanka ben hon hade bromsade han in bussen utan att bry sig om de spetsiga anmärkningar några kvinnliga passagerare kom med.

Hon hette Else. Varje dag för hon med den röda bussen från Gladsaxe till Bellahøj och tillbaka igen. Morgnar och kvällar var bussen fullpropad och luften förskämd av cigarettrök och vid regnväder full av utdunstningar från våta kläder. Dessutom luktade det jämt av bensin. Det var alltid samma människor som reste med bussen: män i arbetskläder, läringar med smutsiga ansikten och händer, butiksbiträden, kvinnor med matkassar, barn.

Passagerarna som stod längst bak kastades högt i luften och grep efter de glatta metallstängerna. En del fick inte snabbt nog tag och trängde de andra mot väggen. Else lutade sig som alltid mot bakre väggen och stod med huvudet sänkt för att inte stöta i taket när en duns kom. Hon höll ögonen slutna och i sin regnkappa och med handväskan över axeln skilde hon sig inte på något sätt från de andra unga kvinnorna som uttrötade kom från sitt arbete. Hon var biträde i en liten butik för manufaktur och underkläder.

I dag, på fredagen, stängde butikerna senare än annars. Den sista kunden, en äldre dam, hade haft svårt att besluta sig för vilken slips hon skulle köpa till sin »kära pojke» som i morgon firade sin fyrtionde födelsedag och ännu var ungkarl. Med sina tunna fingrar hade den gamla länge rotat bland de dyra slipsarna och slutligen bestämt sig för en

mörkblå i helsiden och med vita prickar.

Därmed var arbetsdagen till ända. Maja hade under tiden ordnat kassakvittona och buntat ihop dem. Sedan åt de resten av gräddtårtan som de köpt till eftermiddagskaffet. Hansen räknade dagskassan. Utan brådska hängde Else undan slipsarna, gick in i bakrummet, damp ner på en stol och betraktade sina svullna fotleder. Hur ljuvligt det var med en cigarrett nu! Förstrött lyssnade hon till vännans pladder därute. En hel kaskad av meningslösa ord strömmade över Majas grällröda läppar. Från gatan trängde larmet in: snabba steg, röster, gnisset från inbromsande bilar. Alla dessa ljud smälte samman och erinrade om en tung, modern symfoni. Else sade sig själv att hon ännu skulle hinna i rätt tid till bussen om hon genast gav sig iväg. Men för att göra det måste hon stiga upp från stolen, krypa i regnkappan och sätta mössan på huvudet.

*

Skakningarna och tobakskvalmet i bussen framkallade illamående. En ung man stod med ryggen mot Else. Han hade en bred, stark rygg, helst skulle hon velat luta sig mot den, för hon var förfärligt trött. Med undantag för ett par smörgåsar till frukosten, gräddtårtan och en kopp hett kaffe hade hon inget i magen. Cigaretten hade dövat hungerkänslan för en stund och sedan hade tröttheten förtagit henne all aptit. Och så gick det dag ut och dag in. Ett kretslopp som hon inte kunde komma ut ur. Medan Maja, som var i stånd att sätta i sig en hel tårta på en gång, slickade av fingertopparna hade hon sagt till Else att hon den senaste tiden såg ut som en levande död. Och till och med Hansen hade på sitt torra sätt föllt en liknande anmärkning.

Hon stod bakom den unge mannen och inandades doften från hans kläder och röken från hans pipa. Else erinrade sig läkarens anmärkning att sist och slutligen var det nerverna som var skuld till alltihopa. Alla hade besvär med nerverna och det berodde på de eviga bekymren: pengarna, barnhjälpen som aldrig kom i rätt tid, barnen som var så beroende av moderns ömma omsorger. När hon var hos läkaren hade han tryckt hennes hand, sett inträngande på henne med sina kloka ögon och rätt henne att koppla av ett slag: »Man får inte ta på sig för mycket!» Det är lätt sagt...

Bussen svängde i kurvan och Else stötte till den unge mannen. Han vände sig hastigt om men när han såg vem som stött till honom antog hans ansikte ett vänligt uttryck. Elses granne hade svarta och, tyckte hon, vackra ögon. Deras blickar möttes, hon blev förlägen och tittade bort. Nu var allt som förut. Hon stod bakom honom, såg hans rygg framför sig och mindes en annan rygg med spända muskler under den varma huden. När denne andre tog hennes händer i sina började hon darra, men hans ögon var inte svarta, hon visste inte längre riktigt vilken färg de hade. Else önskade innerligt att den tillfällige grannen skulle vända sig om än en gång.

Bredvid en bensinstation stannade bussen. Många steg av. Den unge mannen hade inte vänt sig om mera. Hans ögon spejade sökande i mörkret. En ung flicka kom strålände emot honom. Han tog hennes arm och båda avlägsnade sig raskt.

Else satte sig på platsen bakom chauffören. I spegeln blinkade han mot henne som om de haft en gemensam hemlighet. Hon log, lutade huvudet mot den vibrerande fönster-

skivan och satt orörlig, utan att tänka, utan att gräma sig.

När Else steg av fastnade hennes blick vid en reklam för tidskriften »Det Bästa»: »Hur blir jag av med min trötthet?»

*

I tidningskiosken vid hörnet köpte hon tidskriften fast hon egentligen inte hade råd.

I tredje våningen i ett nybyggt hus öppnades dörren av hennes systers äldsta flicka som med hög röst meddelade modern att Else kommit.

»Skrik inte så förfärligt!» hördes det från köket.

Else strök flickans kind, steg in i tamburen och hängde upp ytterkläderna.

»Gå och sov nu, Annie», sade modern och nickade åt Else. Annie såg på mostern med strålände ögon.

»Hör du inte vad jag säger? Marsch i säng, och låt det gå fort!»

»Jag är inte färdig med räkneläxan», försvarade sig Annie, »lärarinnan kommer att gräla.»

Modern tog ett steg mot flickan som höll sin magra arm skyddande för ansiktet.

»Vad angår mig dina läxor? Gör dem i morgon bittida. I säng med dig och lämna oss i fred!»

Flickan såg hjälpsökande på Else men denna kände alltför väl sin syster och blandade sig inte i saken. Annie öppnade dörren till sovrummet och smög sig in i mörkret.

»Förbaskade unge!» sade system till Else. »Varför är du så sen i dag?»

»Det är ju fredag i dag. Sover han?»

System pekade på dörren som Annie försvunnit igenom och gick ut i köket. Else följde henne och satte sig på en låg pall vid bordet där Annies med stora otympliga siffror försedda räknehäfte låg mellan

tallrikar, tidningar och ostoppade strumpor.

»Vill du ha en kopp kaffe?» frågade system och slog upp en kopp utan att vänta på svar. I köket lukade det stekt sill; rester av den låg i stekpannan. Else kände att hon var hungrig, men hon sade ingenting. Sannolikt var sillresten avsedd för svågerns frukost.

»Var är Harry?»

»Han har gått och lagt sig i ilska», svarade system.

Else frågade inte mera, hon visste att hon skulle få veta allt ändå så småningom. Hon såg på system som stod vid spisen med ryggen åt henne. System var äldre än Else, mager och knotig. Allt hos henne var spetsigt: näsan, hakan, armbågarna och knäna. Hon väntade sitt fjärde barn och hennes mage välvde sig som en trumma på den magra kroppen. På radion inne i rummet stod ett flera år gammalt foto: en flicka och en ung man hand i hand. Den gången, efter vigseln i rådhuset, hade Else varit med dem hos fotografen. De hade skämtat och utan synbar anledning skrattat. Hur hon hade avundats sin syster då?

Else drack tigande sitt kaffe.

»Han skäms, förstår du.» Hon strök några hårstrån ur pannan. Else svarade inte.

»Naturligtvis», fortsatte system.

»Jag begriper ju att en vuxen karl inte blir mätt av tre små sillar. Men man måste ju ha något kvar till i morgon bittida. Annars kan jag inte skicka med honom något. Själv har jag bara ätit en. Och han sitter där, säger inte ett ord, petar med gaffeln, ja, du vet hur han gör. Och då sade jag till honom: 'Harry, så här kan det inte fortsätta.' Men han reagerar inte på något sätt, sitter där bara och snurrar runt med gaffeln på tallriken. Det är inte till att hålla ut

längre! Barnen är rädda för honom när han är på det humöret. Ofta bruser han upp för rakt ingenting, men det är i alla fall bättre än när han bara sitter där och tiger i oändlighet.»

Else erinrade sig den tiden när Harry ännu var en glad grabb. När han kom på besök blev det liv i luckan. Han hade motorcykel. På söndagarna tog han hennes syster med ut och åkte. Senare, när de hade gift sig, sålde han motorcykeln.

»I går betalade vi hyran», sade system mer till sig själv än till Else, »och sedan fanns det så gott som inget kvar. På kredit får vi ingenting mer här i kvarteret. Det är likadant överallt.»

»Ditt kaffe blir kallt», sade Else.

System drack sitt kaffe och reste sig för att fylla på. Hennes uttrampade skor släpade över golvet. Plötsligt vände hon sig om:

»Harry rår inte för det, det har jag också sagt till honom, men det plågar honom i alla fall.» Hon teg ett ögonblick. »Jag börjar på fabriken igen.»

Else såg på systemns välvda mage.

»Tre månader har jag kvar, jag tar första bästa arbete jag kan få. Någon utväg ska man väl finna. Kommer du ihåg hur vi drömde om en ny lägenhet den gången vi bodde i det fördömda kyffet? Jag tänkte bara på inredningen, på gardinerna och de många blommorna i fönstren, på ett modernt kök. Också Harry målade ofta ut det för sig. Aldrig ska jag glömma den dagen när vi fick brevet från bostadsförmedlingen. Gode Gud så glad jag var!»

Hon är förfärligt trött och nere, precis som jag, tänkte Else.

»Men när man drömmer ihop någonting så där tänker man inte på hyran, de ständiga avbetalningarna, pengarna till gas och lyse, skatter-

Hur fåglarna blev vänner

En folksaga

Det var en urgammal skog med tätt lövverk och här och där små soliga gläntor. Våldiga träd, vars mäktiga stammar var omslingrade av lianer, sträckte sina toppar mot himlen. På marken växte färgrika blommor och i de gröna buskarna levde massor av fåglar.

I längesedan förflutna tider skyndade traktens fiskare sig att komma förbi skogen för att slippa höra det

na . . . Sedan blev allting som förgjort. När man i stället för riktig mat aldrig har annat än havregröt att ge ungarna, då frågar man sig verkligen om det var någon mening med det hela.»

Jag måste gå, tänkte Else. Om det blir sent innan jag kommer hem med pojken så blir han så besvärlig.

»Om bara Harry . . .» fortsatte systern.

Du har i alla fall din Harry, tänkte Else. Han ligger därinne i sängen och sover. Så snart jag gått går du tyst in i sovrummet, klär av dig i mörkret för att inte väcka honom och barnen. Du lägger dig bredvid honom, kanske har du svårt att somna för tankarna på penningbekymmer, men du hör hans andedräkt, du kan sträcka ut handen och röra vid honom.

Else reste sig.

»Jag ska hämta pojken», sade systern.

Pojken kinkade men han var för trött för att göra motstånd. Else tog honom på armen och sade adjö.

»Else», frågade systern, »kan du inte få honom placera någon annanstans? Kanske i ett daghem? Du vet ju hur svårt vi har det, och när jag börjar på fabriken . . .»

Else stod på trappavsatsen. Systemen lutade sig mot dörrposten, den solkiga klänningen spände sig stramt över livet. Med barnet försiktigt tryckt intill sig gick Else ner för trappan. Utan varje som helst sammanhang erinrade hon sig den unge mannen i bussen. Hon var så trött . . .

»Jag ska ordna det», svarade hon systemen utan att vända sig om.

*

Else for hem. Egentligen skulle hon behövt tvätta upp lite, men hon hade ingen ork kvar. På söndag klarar jag av alltihopa, tänkte hon, och är samman med pojken hela dagen. Hon kysste honom, klädde av honom och lade honom till sängs. Men den lille var klarvaken och ville upp på

öronbedövande skriket från fåglarna. Den gången rådde det ännu ingen vänskap mellan fåglarna i skogen. Så fort de träffade varandra började de gräla och slåss och skrika. Så fort en fågel fick syn på en annan blev han upprörd och skrek med gäll stämma:

»Nej! Nej! Det där är mitt! Jag var först här!» Och så slog han ner på den andre så fjädrarna rök. Men den andra fågeln tålde naturligtvis inte det, och så var striden i full gång.

Fåglarna grälade över minsta småsak: om en mask, en kvist, ett ynkligt litet fjun. De slogs om det så att slutligen ingenting blev kvar att ta med till boet.

Höken förstod att utnyttja dessa ständiga stridigheter till sin fördel. När skogens fåglar grälade med varandra smög han sig till deras bon och plundrade dem. Sedan ljöd det klagorop från de plundrade nästena. Men nästa dag började grälet och slagsmålen igen.

En dag kom en korp flygande bortifrån och slog sig ner i skogen. Det var en gammal klok korp som hade ett långt liv bakom sig. Många skogar hade han flugit igenom innan han kom till denna skog.

I morgongryningen, när solen sänkte ner sina första strålar på jorden och luften ännu var stilla och himlen klar, slog den gamle korpen sig ner i ett stort träd.

»Vilken härlig morgon!» ropade han.

hennes arm. Hon brast i gråt, därför att hon av trötthet inte ens kunde vara en god mor. När barnet äntligen somnat knäppte hon på radion Dansmusik från Valencia-baren . . . En gång hade de varit där, hade beställt in smörgås, snaps och öl. Hon hade känt sig en liten aning berusad, men det var bara angenämt. De hade dansat och det var sent när de gick hem. Han dansade bra, men allt det var långt innan pojken föddes.

Else bäddade åt sig på soffan. När hon redan lagt sig och släckte ljuset kom hon ihåg artikeln i »Det Bästa», rubricerad: »Hur blir jag av med min trötthet?» Den läser jag i morgon, tänkte hon och somnade.

Han såg sig omkring och plötsligt upptäckte han på marken under sig en fasan. Mitt bland de röda, gula och blåa blommorna som började öppna sina kalkar under de varma solstrålarna liknade fasanen i sin

granna fjäderskrud en färggrann härlig blomma.

»Käre Fasan», vände sig korpen till honom, »ursäkta om jag satt mig i ditt träd.»

Fasanen häpnade: aldrig hade han hört en fågel tala så. Han trodde att han hört fel.

Men korpen upprepade: »ursäkta mig, kära Fasan», och gjorde sig beredd att flyga därifrån.

»Men för all del, kära Korp», sade fasanen oväntat för sig själv, »stanna i mitt träd så länge du har lust, och när solen sjunker bakom bergen kan du komma hit och sova i natt.»

För första gången i sitt liv sade fasanen sådana ord.

Korpen var belåten och när solen sjönk bakom bergen kom han tillbaka och övernattade på den översta grenen i det stora trädet.

När korpen vaknade nästa morgon sträckte han på vingarna och sade: »God morgon, kära Fasan. Jag har sovit härligt i ditt träd och jag tycker faktiskt om den här skogen.

Äntligen har jag hittat en plats där det finns gott om mat. Jag har upptäckt ett par utmärkta ställen här och om du vill så ska jag visa dig dem.»

»Jag tycker om dig, Korp. Stanna här, vi kan bo tillsammans», sade fasanen. Och korpen gick med glädje in på förslaget.

Så började deras gemensamma liv i det stora trädet. Mellan dem rådde ständigt den bästa sämja och ingen rovfågel lyckades överrumpla dem. Ju mer de lärde känna varandra desto fastare blev deras vänskap.

Andra fåglar som levde i samma skog förvånade sig över att de båda aldrig grälade.

»Deras vänskap ska ställas på prov», beslöt de.

Nästa morgon när korpen flugit sin väg och fasanen var ensam kvar kom fåglarna från hela skogen till honom.

»Ack, Fasan, hur kan du som är vår skogs prydnad leva ihop med denna fula korp?», sade de.

»Ni har ingen rätt att säga så där», ropade fasanen förbittrad. »Korpen är den bäste, ädlaste och klokaste fågeln i världen. Det är en stor ära för mig att han vill leva ihop med mig.»

När fåglarna hörde detta flög de därifrån. Men nästa morgon samlades de åter vid det stora trädet. De väntade tills fasanen flugit bort, då omringade de trädet och sade till korpen:

»Ack, Korp, hur kan du som är en klok fågel leva ihop med vår dumma fasan?»

»Fasanen är den vackraste, den mest godhjärtade och gästvänliga fågeln i världen», svarade korpen. »Det är en stor ära för mig att få leva ihop med honom.»

Fåglarna blev gränslost förvånade. De flög ett stycke bort och diskuterade ivrigt den gåtfulla vänskapen mellan fasanen och korpen. Och som vanligt kom de i gräl. Ingen ville låta den andre komma till orda, var och en lade an på att säga sin granne något särskilt elakt och kränkande, och denne blev naturligtvis inte svaret skyldig.

Plötsligt blev de dödysta och greps av en våldsam skräck: direkt mot dem kom en hök flygande. Fåglarna flydde åt alla håll, de gömde sig i gräset, i grenarna och i ihåliga trädstammar.

Men höken hade inte tänkt angripa

När traktens fiskare nu glider förbi i sina båtar saktar de farten...

dem, det var fasanen han var ute efter. Fasanen anade emellertid ingen fara. Han satt lugnt i trädet och gladde sig åt att dagen var så ljuvligt varm, att han nu hade gott om mat och att han kunde kalla ett stort träd, som gav honom tak över huvudet, för sitt eget. Men allra mest gladde han sig över att han hade en trofast vän, den gamle vise korpen.

Under tiden sköt höken ner som en pil. Fåglarna höll andan, en del blundade av fasa.

Plötsligt avskar den gamle korpen oförskräckt hökens väg och störtade sig på fienden. Den modige korpen visade sig vara den starkaste och höken tog till flykten.

Men ännu länge efter att de lämnat sina gömställen kunde fåglarna inte lugna sig. När de slutligen vände tillbaka till sina bon mötte dem en fruktansvärd anblick: i deras frånvaro hade rovfågeln förstört deras bon. Då först begrep de hur stor vänskapens makt är.

»Skulle inte vi kunna leva precis som fasanen och korpen?» tänkte varenda en av dem.

»Låt oss bli vänner!» skallade det plötsligt från ett högt mullbärsträd.

»Låt oss bli vänner!» ekade det från ett annat träd.

»Vi ska vara vänner!» Dessa rop skallade snart från den ena änden av skogen till den andra.

Sedan denna dag grälade och slogs fåglarna inte längre. Från och med den dagen levde de i fred och endräkt.

Och det visade sig att där fanns tillräckligt med mask och larver och annan mat åt dem alla och inte heller fattades det dem bekväma grenar och mjuka fjun för deras bon.

Men för höken blev det nu svåra tider: han lyckades inte längre obemärkt närma sig fåglarnas bon. Fåglarna, vars skrik och skrän tidigare fyllde hela skogen, de varnade varandra nu med mjuka välklingande röster mot faran.

Och när traktens fiskare nu glider förbi i sina båtar saktar de farten för att lyssna till den glada fågelsången...

Från våra avdelningar

Många avdelningar har utnyttjat våren för utflykter och studiebesök. Så skriver vår avdelning i

SESKARÖ

att man anslog en söndag för ett besök på Nedertorneå kommuns ålderdomshem. »Vi var en hel busslast som åkte ut till hemmet med kaffe, hembakt bröd, blommor, sång och musik samt en påse frukt och god-saker till varje pensionär. Att det uppskattades högt och rent behöver väl inte särskilt framhållas», heter det i rapporten.

Den livaktiga avdelningen i

BJURSLÄTT

i Göteborg berättar i sin rapport om tre studiebesök i industrier under våren: Konsums bageri, Forshaga lino-leumfabrik och Kungälv's kexfabrik. Tillsammans med avdelningen i *Västra Lundby* har man uppvaktat myndigheterna med krav om billiga-re entré-avgift för barn vid Ram-bergstadens konstfrusna isbana, var-vid man också framförde önskemål om flera isbanor och bollplatser. Av-delningens tidigare vädjan om att få en bollplats och en isbana vid Bjurslättskolan har nu gett resultat. »Visst kan det sägas att vår avdel-ning har 'tjatat' i denna fråga — men det har lönat sig!» fastslår ord-föranden i sin rapport, som bland mycket annat också berättar att Bjurslätts- och V. Lundby-avdelnin-

garna gemensamt visade sagopjäsen »Hans och Greta på nya vägar» för 350 barn i Bjurslättskolans aula.

I SKÖVDE

har SKV-avdelningen skickat en skri-velse till stadsfullmäktige med för-slag om anordnandet av en lek- och idrottsplats i stadsdelen Våmb, som helt saknar lekplatser. Skrivelsen har upptagits som motion och hänsku-jtits till drätselkammaren.

En kväll i mars inbjöd avdelnin-gen i

HALLSTAHAMMAR

Vi Kvinnors prenumeranter och lä-sare till ett samkväm. Man bjöd på underhållning och kaffe med dopp — förstås — och det blev en i allo lyc-kad samvaro, sägs det i rapporten. (Ett efterföljansvärt exempel, tyc-ker vi, för att få närmare kontakt med läsekretsen.) För övrigt rappor-terar avdelningen att den i juni ha-de besök av sin distriktsledning, var-vid en redogörelse för de närmaste arbetsuppgifterna inom distriktet lämnades. (Också ett efterföljansvärt exempel från Västmanlandsdistrik-tets ledning!)

KOSKULLSKULLE

säger i sin rapport: »Vi brukar årligen ge en del anslag till ändamål som vi vill stödja. I år har vi gett 100 kr. vardera till cancerforskningen,

till föreningen Länkarna och till ett hem för spastiska barn. Dessutom 100 kr. till distriktets representation vid KDV-kongressen i Wien samt ytterligare en del anslag.» — För-klaringen till denna generositet kom-mer också: »Två fester har anord-nats som inbringat 2.115 kr.» — Kanske vännerna i Koskullskulle skulle vilja ge oss en mera detalje-rad redogörelse för hur man går till-väga för att få sådana ekonomiska resultat av festerna?

Från

DALA-DISTRIKTET

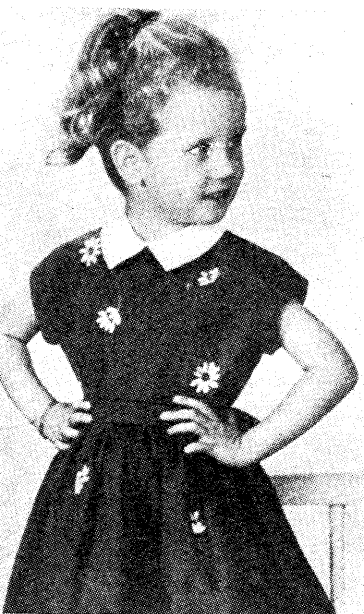
rappporterar avdelningen i *Avesta* och den nybildade *Korsnäs-Falu*-avdel-ningen att de diskuterat Köpingsmo-tionen och antagit uttalanden med anslutning till dess förslag. Likadant har den alltid livaktiga avdelningen i

KÖPING

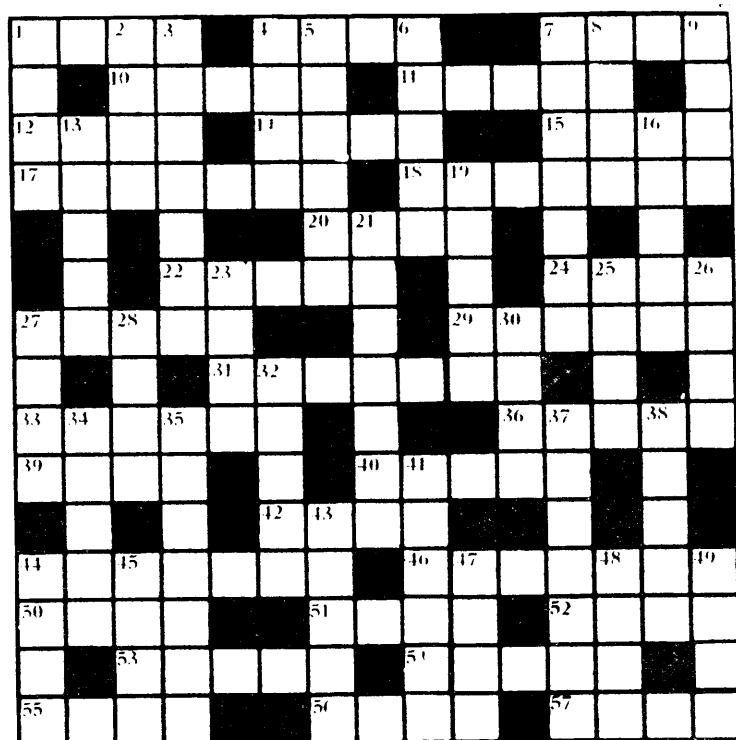
gjort. Där är man för övrigt alltid i full färd med något. På värkanten reste man i den lokala Kvinnornas samarbetskommitté frågan om slo-pandet av examen vid skolornas års-avslutningar. I stället vill man ersätta den med s. k. åhörardagar un-der terminens gång. Andra aktuella frågor som man tagit upp i samar-betskommittén är skolungdomens fe-riearbetsmöjligheter, kravet på park-tantsverksamhet i stadens regi och behovet av flera telefonkiosker i sta-den.

Varken säck eller kuskkrage

är det frågan om här, bara en liten flickklänning av enklaste snitt — men visst är den söt med sin lilla runda krage och de vita prästkragarna mot blå botten. De sys i plattsöm och ni kan med hjälp av ett tunt papper ta mönstret direkt från tidningen och sedan med hjälp av kalkerpapper föra över det på tyget.

KORSORD NR 6

VAGRÅTA ORD

1. Det viktigaste av allt
4. Skyddar trädet
7. Svensk stad
10. Från sångfågeln
11. Färg
12. Ett slags överföring
14. Musikinstrument
15. Skifta
17. Något sorgligt
18. Blir man lätt i värmen
20. Inte längesedan
22. Fult att kalla annan
24. Håller man både i fackföreningen och SKV-avdelningen
27. Antik möbel?
29. Försiktig
31. Måste man göra om sidorna är många
33. Finns det gott om i vårt land
36. Observera
39. Allt i . . .
40. Gör man till middagen
42. Trälade
44. Steksåsens grundämne
46. Uppåt väggarna
50. Är nollan
51. Vanligt skällsord
52. Heter många samepojke
53. Har den gjort som gett igen
54. Nämnas ofta i pressen i samband med kärnvapenprov
55. Pojkenamn
56. Har nu fått stryka på foten i skolan
57. Är en tjänst åtminstone värd

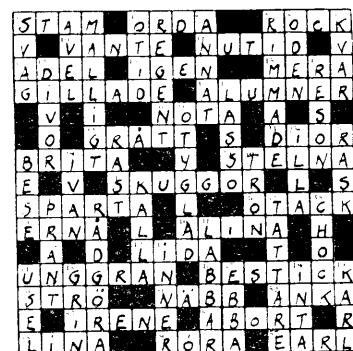
LODRÅTA ORD

1. För hög sådan kan få vådliga konsekvenser

2. Flicknamn som man sällan hör nu för tiden
3. Uthärdlig
4. Har vi alla
5. Utmärker sig för färglöshet
6. Kan vara stor eller liten
7. Trist
8. Det har oron i sig
9. Skuld till mången gäddas hädanfärd
13. Flicknamn
16. Kan man sig på tå
19. Bäst att ha med i ekan
21. Sade
23. Skapa
25. Gör regnet när det är som värst
26. Stol
27. Har väl jorden inte suckat efter i den sommar som gått
28. Skrikig
30. Rysk flod
32. Hölje för klockan
34. Grönt vid strandkanten
35. Blev den som intet fick
37. Nedsättande benämning
38. Bär väl sin puckel med stolthet
41. Tänja
43. Tjänar upplysningen
44. Gror i mulen
45. Fura
47. Stämmer blod
48. Kar
49. Snabb

Lösningarna skall vara oss tillhanda senast den 25 okt. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpriser. Märk kuvertet »Korsord nr 6».

Lösning till korsord 5

PRISTAGARE

1:a pris: Annie Andersson, Ernst Torulfsgatan 23 A, Göteborg Ö.

2:a pris: Kamma Lager, Majstångsvägen 11, Hägersten.

3:e pris: Kaisa Olsson, Ad. Hedinsvägen 28 B, Kiruna C.

All fostrans mål . . .

Forts. fr. sid. 13

rike, Italien, Kanada m. fl. visar hur stora problem som ännu återstår att lösa och hur den unga generationens intressen får stå tillbaka för krigsrustningarna. Ett gemensamt krav från dessa länders delegater var också: Sänk militärutgifterna och höj anslagen till undervisningsväsendet!

Ett stort ansvar

Vi måste få stöd och hjälp av våra regeringar när vi vill skapa bättre förhållanden för barnen, framhölls det. Och gång på gång underströks det stora ansvar kvinnorna har som mödrar och medborgare när det gäller barnens uppföstran. Vi fostrar dem ju inte bara för oss själva utan för samhället, för framtiden, för den gemenskap de skall leva och verka i en gång som vuxna.

De tre huvudfrågorna på kongressen hör intimt samman. Freden är förutsättningen för allt uppbygg-nadsarbete, ja för livet självt. Till kvinnans rättigheter måste räknas möjligheten att skapa en lycklig värld åt sina barn. Att skydda barnen är en förpliktelse som åligger alla vuxna, hela samhället.

Så utgör dessa tre delfrågor tillsammans det problem som innesluter hela vår stora arbetsuppgift. Och så som de behandlades på KDV:s kongress gav de oss, som hade glädjen att delta i den, nytt mod och nya krafter och vilja att göra vår andel i arbetet.

Kvinnornas fredskaravan – ett beundransvärt initiativ

»6/8. Vi har verkligen klarat det. Belgien, Frankrike, Väst-tyskland, Schweiz, Italien, Jugoslavien, Albanien, Bulgarien, Rumänien, Ungern, Tjeckoslovakien, Polen — nu på väg till Sovjetunionen. Hoppas vara i London igen 24/8. Det har varit hårt arbete — men en enorm framgång.»

Så lydde texten på ett vykort som vår förbundsordförande, dr Andrea Andreen, nyligen mottog från fru Dora Russel ordf. i Internationella mödrakommittén. Vad är det då man klarat? Ja, någon vanlig turistresa är det sannerligen inte fråga om och inte är den först och främst företagen till egen förnöjelse och av nyfikenhet att se andra länder. Men låt oss berätta.

Resan började i pingstas, startade från London med Skottland som närmsta mål och Frankrike som nästnärmsta. Färdsättet var inte det allra bekvämaste, de 18 deltagarna (16 kvinnor och två män) företog resan i en något ålderdomlig engelsk buss, som åtföljdes av en »materialvagn», inte den heller just av nyaste fabrikat. De två männen var naturligtvis chaufförer, de 16 kvinnorna var ute för att som de själva sade »tala med kvinnor i öst och väst om vår hjärteangelägenhet». Resans ändamål och »hjärteangelägenheten» hade de sammanfattat i ett budskap så lydande:

»Vi företar denna resa som sändebud för freden och vänskapen mellan alla folk.

Västeras kvinnor bringar ett fredens och den goda viljans budskap till kvinnorna i öster.

Vi kräver:
inställande av alla atomvapenförsök, förbud mot framställning och lagring av kärnvapen,

inga avfyrningsbaser för raketvapen,

inga flygningar med militärflygplan som för med sig atom- och vätebomber.

Vi förpliktar oss att kräva av våra regeringar att de deltar i en toppkonferens för att bemästra faran för ett atomkrig och förbereda nedrustning.

Vi uppfordrar Förenta nationerna att konsekvent gå in för freden och för nedrustningen.

Detta budskap har alltså de 16 engelska kvinnorna nu överbringat vid möten och sammankomster med kvinnor i tretton europeiska länder. Efter besöket i Sovjetunionen tar de vägen över Östtyskland (Västtyskland har de redan besökt), och när detta läses befinner de sig om allt går som beräknat i London. På nedresan genom Västtyskland meddelade de att de i Skottland och i Belgien

bereddes tillfälle att framträda i TV med sitt budskap. Sannolikt har de också i en rad andra länder fått denna möjlighet.

Vilka är de nu, dessa sexton kvinnor? Den yngsta är 20 år, den äldsta 78. Det är husmödrar och yrkesarbetande, bland annat lärarinnor, kontorister, en sjuksyster, en filmreporter. De tar också upp en film från resan. En del av kvinnorna tillhör den kooperativa kvinnogillesrörelsen, som är mycket stark i England. Även Kvinnoförbundet för Fred och Frihet är representerat bland de sexton, liksom också kväkarna.

Och hur har de finansierat resan? Naturligtvis som kvinnorna brukar göra: genom att själva lägga slant till slant i månader och år och genom insamlingar i bekantskapskretsen. Det finns många människor i England som inför hotet om atomkrig är villiga att hjälpa till i upplysningsarbetet. Också från fackligt håll fick kvinnorna bidrag till sin resa. Och deras anspråk har naturligtvis varit mycket blygsamma. I sin materialvagn har de fört med sig spritkök, kastruller, porslin och annat nödvändigt för att kunna tillreda sin mat. Några restaurangbesök har det alltså inte varit fråga om och inte heller några hotellrum. Men det innebär inte att de för jämnans behövt utnyttja de medförda tälten som nattlogi. På de flesta platser har det anmält sig människor som gärna velat ha dem som sina gäster. Och det har naturligtvis bidragit till att stärka de vänskapliga banden.

För de engelska kvinnorna blir såkert kvinnornas fredskaravan en stor tillgång i arbetet för freden. Sexton energiska kvinnor som för med sig budskap om kvinnornas vilja och beslutsamhet att försvara freden och sina barns framtid! Synd bara att inte Sverige blev en anhalt på deras resa. Men kanske vi så småningom får tillfälle att se den film de tagit upp? Det borde ligga inom möjligheternas gränser.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsriktningar och har därvid alltid hävdat sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och sin övertygelse att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga kvinnornas rättigheter: rätt att rösta och att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra alla barn ett lyckligt liv i trygghet; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvar av freden.

Tidningen VI KVINNOR
i demokratiskt världsförbund

Utgivare: Andrea Andreen
Redaktionskommitté:
Valborg Svensson, Birgit Ehrén

Utkommer med nio nr pr år.
Prenumerationspris pr år: Kr. 4:50
Lösnummer 50 öre (kommissionärer antagas).

Postgiro: 513 23. Box 180 73
Stockholm 18
Svenska Kvinnors Vänsterförbund
Förbundsstyrelsens lokaler är
belägna i Kungsgatan 79,
Stockholm. Tel. 53 19 61

Tr.-a.-b. Plantryck, Sthlm 1958